

Оксана Середа

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8078-173X>

кандидатка наук із соціальних комунікацій,

старша наукова співробітниця Науково-дослідного інституту пресознавства,

Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника

(Львів, Україна)

siania@i.ua

УДК 070:[82:7](477.83)"1941/1944"

**ЖУРНАЛ «НАШІ ДНІ» (1941–1944 рр.):
ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ
ПІД ОКУПАЦІЄЮ**

DOI 10.37222/2786-7552-2024-4-6

Досліджено особливості функціонування українського літературно-мистецького журналу «Наші Дні» під час німецької окупації та проаналізовано його редакційно-видавничу політику в умовах цензурних утисків та обмежених інформаційних можливостей. **Метою** статті було реконструювати історію появи часопису, охарактеризувати склад його редакційної колегії, обов'язки редакторів, розкрити псевдоніми і криптоніми співробітників видання. Для цього було виконано низку **завдань** – віднайдено й опрацьовано спогади безпосередніх учасників українського пресовидавничого процесу 1941–1944 рр.; здійснено ретельний аналіз змісту видання з метою ідентифікування усіх його співробітників і дописувачів; переглянуто словники прихованих імен із метою розкриття псевдонімів і криптонімів авторів. Дослідження є **актуальним**, оскільки журнал «Наші Дні» вивчався дослідниками лише в аспекті його тематичного наповнення і як джерело інформації про українське культурне життя в умовах німецької окупації. **Новизна** статті полягає у тому, що завдяки ґрунтовному опрацюванню джерел вдалося висвітлити історію появи часопису, заглянути за редакційні лаштунки і окреслити обов'язки редакторів видання, ввести у науковий обіг низку псевдонімів і криптонімів. Для досягнення завдань цієї

розвідки використано загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція) та спеціальний (біографічний) методи.

Часопис «Наші Дні» побачив світ у Львові 1 грудня 1941 р. під егідою «Українського Видавництва часописів і журналів для дистрикту Галичина» (згодом перейшов у підпорядкування «Українського Видавництва») і мав на меті «творити літературу й мистецтво для Нації». Редакцію очолював спершу Осип Боднарівич, потім – Іван Німчук, відповідальними редакторками були Марія Струтинська й Антоніна Струтинська. Також до редакційної колегії входили Святослав Гординський, Василь Сімович, Остап Тарнавський та Микола Шлемкевич. Загалом було випущено 30 чисел, останнє, ч. 4/5, датоване квітнем–травнем 1944 р. Підсумовано, що часопис відіграв визначальну роль у відновленні і формуванні українського культурного простору Галичини в умовах окупації і зумів згуртувати довкола себе творчих українців з обох боків Збруча.

Ключові слова: «Наші Дні», журнал, редакція, псевдонім, літературно-мистецьке життя, німецька окупація.

Постановка проблеми. Сьогодні, у період активної фази російсько-української війни, особливої актуальності набувають ретроспективні дослідження, присвячені висвітленню особливостей українського культурного життя у воєнних реаліях. Зокрема, у фокус уваги сучасних пресознавців потрапляють проблеми організації української пресовидавничої справи у 1939–1944 рр., а саме аналіз редакційно-видавничої політики українських часописів в умовах цензурних утисків та обмежених інформаційних можливостей. Історія функціонування легального українського журналу «Наші Дні» досі не була предметом окремого дослідження, хоча видання згадувалося у низці історико-бібліографічних досліджень, а його тематичне наповнення викликає значний інтерес істориків, журналістикознавців, мистецтвознавців і літературознавців як своєрідна енциклопедія українського літературно-мистецького життя під час німецької окупації. Однак у згаданих працях не висвітлено обставини появи видання, вказано не всіх членів редакційної колегії, розкрито лише частину псевдонімів і криптонімів його авторів тощо. Завдяки опрацюванню словників псевдонімів, спогадів безпосередніх

учасників літературно-мистецького процесу у Львові впродовж 1941–1944 рр., ретельному вивченню змісту журналу «Наші Дні» вдалося суттєво доповнити ці прогалини і розкрити нові факти у функціонуванні часопису, який відіграв визначальну роль у відновленні та формуванні українського культурного простору в умовах окупації і зумів згуртувати довкола себе творчих українців обабіч Збруча.

Мета дослідження. Метою нашої статті є реконструювання історії журналу «Наші Дні», з'ясування складу його редакційної колегії, уточнення авторського активу, розкриття псевдонімів і криптонімів співробітників видання.

Об'єктом дослідження є літературно-мистецький часопис «Наші Дні», який виходив легально у Львові упродовж 1941–1944 рр., а **предметом дослідження** – історія його функціонування, редакція і авторський колектив.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Упродовж останніх років українська преса Галичини ХІХ – першої половини ХХ ст. продовжує перебувати у полі дослідницьких інтересів сучасних журналістикознавців, адже є безцінним джерелом для вивчення пресовидавничого досвіду у непростих реаліях і реконструювання тогочасного культурного середовища. Варто згадати про недавні праці О. Дроздовської (Дроздовська, 2022), М. Комариці (Комариця, 2023), З. Наконечної (Наконечна, 2023), О. Терещук (Терещук, 2023). Вивченню особливостей функціонування та аналізу змістового наповнення галицької літературно-мистецької преси присвятили свої наукові студії пресознавиці М. Гдакович (Гдакович, 2023), О. Серета (Серета, 2023), Л. Сніцарчук (Сніцарчук, 2022). Досліджуваний нами журнал «Наші Дні» теж належить до видань літературно-мистецького спрямування – він не раз потрапляв у фокус зацікавлення дослідників української легальної преси, зокрема, знаходимо його бібліографічний опис у двотомному історико-бібліографічному дослідженні К. Курилишина (Курилишин, 2007, т. 2), коротку характеристику у статті О. Луцького (Луцький, 1994) та історико-політичному нарисі В. Офіцинського (Офіцинський, 2001), розлогий аналіз контенту видання подано у працях Н. Антонюк (Антонюк, 1993; Антонюк, 1997). Однак досі не вповні розкритими залишаються історія появи часопису, повний склад

редколегії та редакційні обов'язки, низка псевдонімів і криптонімів співробітників видання, тому завданням нашої статті є заповнити ці лакуни. Завдяки згадкам про журнал у спогадах відомих українських громадсько-культурних діячів Г. Костюка (Костюк, 1998), М. Семчишина (Семчишин, 1998), М. Струтинської (Струтинська, 1961), О. Тарнавського (Тарнавський, 2013), які пережили німецьку окупацію, вдалося суттєво доповнити відомості про обставини функціонування видання. Словники прихованих імен Н. Брайлян (Брайлян, 2023), О. Дея (Дей, 1969), В. Еппеля (Еппель, 1999), бібліографічний довідник праць «Українського видавництва» Л. Головатої (Головата, 2010), а також детальний аналіз тексту досліджуваного часопису допомогли ідентифікувати низку псевдонімів і криптонімів його авторів.

Новизна. Здійснений історіографічний огляд із теми дослідження вказує на його актуальність і новизну. Адже журнал «Наші Дні» вивчався дослідниками лише в аспекті його тематичного наповнення і як джерело інформації про українське культурне життя в умовах німецької окупації. Поза увагою пресознавців залишилася історія появи видання, неповністю був вказаний склад редакційної колегії та обов'язки її членів, лише частково розкриті псевдоніми співробітників часопису. Завдяки ґрунтовному опрацюванню словників прихованих імен, вивченню спогадів безпосередніх учасників українського медійного простору 1941–1944 рр., ретельному аналізу текстів вдалося розкрити низку псевдонімів і криптонімів та ввести їх у науковий обіг.

Методи дослідження. Методологічною основою цього дослідження є наукові принципи об'єктивності та достовірності. У статті використано загальнонаукові методи, як-от аналіз та синтез (виокремлення статей кожного числа часопису за авторськими підписами чи псевдонімами та систематизація їх з метою встановлення чи уточнення авторства), індукція та дедукція (формулювання певних висновків і узагальнень), порівняння (зіставлення стилістики текстів для встановлення їхнього авторства). Серед спеціальних методів застосовано біографічний для підтвердження чи спростування авторства публікацій часопису.

Виклад основного матеріалу. Після репресій, які чинила радянська влада у Галичині упродовж 1939–1941 рр., а особливо

після масових розстрілів у червні 1941 р., українці дещо наївно вірили у лояльність німецького уряду щодо української незалежності. Всі ілюзії зникли, коли після проголошення Акта відновлення Української держави 30 червня 1941 р. почалися переслідування й арешти українських націоналістів, а вже у серпні Львів став центром новоствореного дистрикту Галичина.

Першого грудня 1941 р. (Струтинська, 1961, с. 38) містяни, які оговтувалися після радянського «визволення» від всього українського і важливого для українців, із особливою прихильністю сприйняли звістку про появу першого числа літературно-мистецького місячника «Наші Дні». Адже зажеврїла надія, що українським культурним силам таки вдасться поживити національне літературно-мистецьке життя під окупацією. Часопис вийшов під егідою новоствореного «Українського Видавництва часописів і журналів для дистрикту Галичина» і мав на меті «творити літературу й мистецтво для Нації» (Голубець, 1941). За форматом він нагадував газету, однак структура, тематичне наповнення й художнє оформлення вказують на журнальний тип видання, саме тому дослідники класифікують його як журнал.

Редакцію очолив Осип Боднарівич, відомий журналіст та громадсько-культурний діяч, голова Спільки українських журналістів та головний редактор щоденника «Українські Щоденні Вісти», а згодом – «Львівські Вісти». Він запросив до редагування часопису Марію Струтинську¹, журналістку, громадську діячку і письменницю, яка до війни була відповідальною редакторкою журналу «Українка», та Антоніну Струтинську², вчительку у гімназії сестер Василянок, філологиню. Обидві Струтинські до цього співпрацювали із редакцією «Львівських Вістей». У редакційну працю був залучений журналіст та літературознавець Остап Тарнавський, який готував хроніку українського суспільно-культурного життя для часопису впродовж усього часу його виходу. Він згадував, що до редакційної колеги видання також входили мовознавець та журналіст Василь Сімович, громадсько-політичний

¹ Чоловік М. Струтинської – відомий журналіст Михайло Струтинський, був закатований енкаведистами під час відступу Червоної армії у червні 1941 р.

² Деякі джерела (Головата, 2014, с. 277), опираючись на спільне прізвище, помилково називають А. Струтинську молодшою сестрою М. Струтинської (1897 р. н, з дому Навроцька). Очевидно, плутанина сталася тому, що А. Струтинська справді мала старшу сестру Марію Струтинську (1904 р. н.).

діяч і публіцист Микола Шлемкевич, мистецтвознавець та критик Святослав Гординський³ (Тарнавський, 2013, с. 85). До слова, редакція тривалий час «ломила» собі голову над тим, як краще назвати журнал, – ідею назви «Наші Дні» підкинула львівська піаністка Галя Левицька (Струтинська, 1961, с. 38).

Від січня 1942 р. «Наші Дні» перейшли у підпорядкування «Українського Видавництва», що отримало будинок колишнього польського щоденника «Gazeta Poranna» по вул. Зіморовича, 15, перейменовану згодом на Агорнштрассе (тепер – вул. Дудасва). Хоча адміністрація «Українського Видавництва» знаходилася у Кракові, редакція журналу весь час перебувала у Львові. Від 1942 р. посаду головного редактора перейняв журналіст та науковець Іван Німчук, який на той час також вів львівський відділ газети «Краківські Вісті». Цікаво, що на шпальтах журналу не вдалося віднайти публікацій його авторства, тож, очевидно, він не був безпосередньо занурений у процес його підготовки. Як згадувала вже на еміграції М. Струтинська, д-р Німчук «ніколи не встрявав у редакційні справи, а єдиною рубрикою, що він її читав після ломки⁴, а згодом і перед нею, була культурна хроніка», яку вів О. Тарнавський, і вона була «предметом такої пильної його уваги, а часом додаткової праці, що вона і по сьогодні є незвичайно цінним матеріалом для дослідника українського життя тих часів» (Струтинська, 1961, с. 38).

Відповідальні редакторки чітко розділили свої обов'язки: А. Струтинська відповідала за репортажі з театрального та музичного життя, висвітлення діяльності мистецько-промислової школи, брала інтерв'ю і підбирала ілюстрації, а М. Струтинська займалася власне редакційно-організаційною роботою, контактувала з авторами, вела листування і робила верстку. Одним із тих, хто відповідав за літературне редагування статей до журналу, був мовознавець Дмитро Козій. Відділом поезії завідував С. Гординський, який також «провадив дотепну, хоч іноді і кусливу поштову скриньку для поетів» (Струтинська, 1961, с. 39).

³ О. Тарнавський вказує, що до редколегії також входив поет і журналіст Роман Купчинський, однак нам не вдалося підтвердити цю інформацію, як і не вдалося віднайти його публікації у виданні, які б свідчили про факт співпраці публіциста із часописом.

⁴ *Ломка* (галиц.) – верстка.

Як і в кожному колективі, у редакції «Наших Днів» теж не обійшлося без «темних сторінок», коли «під тиском видатних співробітників в-ва» редактори змушені були публікувати матеріали, які шкодили взаєминам з авторами. Зокрема, М. Струтинська згадує про неприємну ситуацію з активною співробітницею журналу Наталеною Королевою, коли В. Сімович, попри позицію редакції, таки надрукував «свою гостру критику на її нову книжку легенд» (Струтинська, 1961, с. 39), після чого письменниця цілковито розірвала співпрацю із виданням.

На думку О. Тарнавського, «Наші Дні» стали «репрезентативним журналом на всі роки війни», своєрідним відбитком українського культурного життя 1941–1944 рр. Більшою мірою це сталося тому, що журнал зумів об'єднати «у співпраці найкращі літературні сили як Галичини, так і інших земель України – в той час, коли відступ німецької армії потягнув за собою нову еміграцію й вона на якийсь час затрималась у Львові» (Тарнавський, 2013, с. 84). Цю позицію підтримувала й М. Струтинська, яка підкреслювала, що до співпраці із часописом «вперше від часів давнього загальнонаціонального “Літературно-Наукового Вістника” (отже після двох з половиною десятиріч)» зголосилося чимало діячів культури з усіх куточків української землі. Саме тому, на її думку, «Наші Дні» презентували «культурну “універсальність”» (Струтинська, 1961, с. 39) і справді віддзеркалювали всі прояви тогочасного українського культурного середовища.

У першому числі редакція наголошувала, що журнал мав на меті насамперед служити інтересам української нації в сьогочасний момент, забезпечуючи «кожній українській сім'ї, оцей близький і легкий зв'язок з усіма ділянками національного життя» (Від редакції, 1941).

Цікаво, що німецька влада не надто заглиблювалася у змістове наповнення часопису, хіба зобов'язувала редакцію публікувати світлини з різних офіційних заходів, тому «Нашим Дням» практично вдалося уникнути конфіскацій (за винятком оповідання Ю. Косача на тему подій 1848 р.).

Видання щедро ілюстроване – карикатури, шаржі, заставки та рисунки виконували Едвард Козак, Мирон Левицький, Леонід Перфецький. Шпальги «Наших Днів» рясніли світлинами авторства Володимира Дзіся, Володимира Паньківа, Василя

Проня, Ярослава Савки, Володимира Шухевича, Степана Щурата, Лева Янушевича, поодинокі фотографії вміщували Святослав Гординський, Богдан Гошовський (псевд. Б. Данилович), Степан Дицьо, Микола Доберчак, Василь Лев, Олександр Мох, Роман Сояковський.

Українське культурне життя початку 1940-х рр., попри умовну «лояльність» нової окупаційної влади, не могло себе проявити вповні і задовольнити реальні потреби української творчої спільноти. Зі спогадів О. Тарнавського, «найцікавіший період припав на той час, коли під протинаступом червоних німці залишали далеко висунені терени на сході, і до нас почали прибувати деякі наші діячі, яких не встигли вивезти більшовики та які почали культурну працю під німецькою окупацією» (Тарнавський, 2013, с. 87). Вкупі з тими журналістами, митцями і літераторами, які формували міжвоєнне мистецьке середовище Львова і пізніше згуртувалися довкола редакції «Наших Днів», вони творили «незвичайно цікавий, багатий яскравими творчими індивідуальностями культурний осередок» (Волошин, 2021).

Зокрема, із журналом «Наші Дні» співпрацювали (окрім редакційного активу): Василь Витвицький, Богдан Галайчук (крипт. М-р Б. Г.), Микола Голубець, Марія Деркач, Володимир Дзись (псевд.: Вуд, Вуд., ВУД, ВУД.), Михайло Драган (ймовірно, крипт. Д.), Володимир Дорошенко (ймовірно, крипт. Д-р Д. В.), Ростислав Єндик, Василь Кархут (псевд.: (вук.), (Вук)), Іван Керницький (псевд.: ІКЕР, ІКер.; крипт. І. К.), Людмила Коваленко, Іван Ковалів (крипт.: І. К-ів, і. к-ів, і. кв.), Пантелеймон Ковалів, Едвард Козак (псевд. ЕКО; крипт. К.), Дмитро Козій (крипт.: Д. К-й, ймовірно, (дк)), Ольга Косач-Кривинюк, Юрій Косач (крипт.: К. Ю., Ю. К.), Григорій Костюк (псевд. Борис Подоляк), Юрій Крохмалюк (псевд. Тис), Галя Левицька (псевд. Оксана П'ятигорська; крипт. Г. Л.), Василь Софронів-Левицький, Сергій Ледянський (справж. Кокот), Юрій Липа (крипт.: Ю. Л., Юрій Л.), Іван Лисяк-Рудницький (псевд. Іван Брусний), Григор Лужницький (псевд. Л. Нигрицький; крипт. Л. Н.), Денис Лукіянович (крипт. Д. Л.), Степан Луцик, Євген Маланюк (крипт. Євг. М.), Володимир Міяковський, Богдан Нижанківський (псевд.: Бен, БЕН, Бен., крипт. Б. Н.), Олександр Оглоблин (крипт. Ол. Ог-ин), Володимир Огоновський (крипт. В. Ог.), Борис Ольхівський, Євген Онацький

(крипт. Є. О.), Богдан Осадчук (псевд.: Богось, богось, крипт. Б. О.), Михайло Островерха, Марія Пастернакова (крипт. М. П.), Степан Попель (крипт. С. П.), Віра Свенціцька, Мирослав Семчишин, Роман Сімович, Володимир Січинський (псевд. В. Каміненко; крипт.: В. С-ий, Є. Г.), Іван Смолій (псевд. Гіякинт Брунька), Юрій Стефаник (псевд. Ю. Гаморак; крипт.: ЮГ., Ю. Г.), Зенон Гарнавський (псевд.: ЗеТ., Зет.; крипт. З. Т.), Мирослава Чапельська (крипт. М. Ч.), Василь Чапленко (справж. Чапля; псевд. В. Світайло; крипт. В. Ч-о), Ганна Чикаленко-Келлер, Іларіон Чолган (псевд. В. Нагloch), Юрій Шевельов (псевд.: Ю. Шерех, Гр. Шевчук), Дмитро Штикало (крипт.: Д. Ш., (д. шт.), (дш)), Степан Щурат (крипт.: –ат, С. Щ.) та ін.

Поодинокі статті чи рецензії вміщували Микола Бараболяк, Василь Барвінський, Михайло Возняк, Степан Волинець, Дем'ян Гандзій, Євген Грицак, Осип Губчак, Михайло Демкович-Добрянський, Володимир Державин, Світозар Драгоманов, Федір Дудко, Микита Думка, Ольга Дучимінська, Мирон Зарицький, Іван Іванець, Борис Іваницький, Галина Коваленко (крипт. Г. К-ко), Ігор Костецький (справж. Мерзляков), Петро Карманський, Іван Крип'якевич, Борис Кудрик, Остап Лисенко, Зиновій Лисько, Роман Лукань (крипт. Л.), Лука Луців (псевд. Л. Гранічка), Антін Малюца, Володимир Мартинець, Іван Мірчук, Ярослава Музика (крипт. Я. М.), Дмитро Николишин, Микола Новиченко (справж. Мікулаш Неврлий), Роман Новосад, Петро Одарченко, Лев Окіншевич, Артем Орел, Володимир Островський, Іван Панькевич, Олекса Повстенко, Наталя Полонська-Василенко, Іван Раковський (крипт. І. Р.), Іларіон Свенціцький, Маркіян Смішко (ймовірно, крипт. Д-р С. М.), Ганна Совачева, Йосип Стадник, Олена Степанів, Іванна Федорович-Малицька, Йосиф Хомінський, Платоніда Хоткевич, Роман Цегельський, Кирило Цепенда, Щурат Олександра. Станом на час публікування статті не вдалося розкрити імена авторів рецензій під криптонімами В. С-а, М. М., –мд, О. М., Юс.

Члени редакції ховалися під псевдонімами і криптонімами: Осип Боднарівич (крипт. О. Б.), Святослав Гординський (псевд. С. Львівський; крипт.: С. Г., с. г., С. Л.), Василь Сімович (псевд.: Василь Верниволя; крипт.: вв., В. С., С. В.), Антоніна Струтинська (крипт.: А. С., А. Ст-а, А. Стр.), Марія Струтинська (псевд. М. Терен;

крипт.: М. С., М. С-ка, ймовірно м. с.), Остап Тарнавський (крипт. от.), Михайло Шлемкевич (псевд. М. Іванейко; крипт. М. І.).

У «Наших Днях» дуже багато місця відводилося популяризуванню української художньої творчості, зокрема, галичан ознайомлювали із творчістю представників «розстріляного відродження» та письменників по той бік Збруча. У виданні публікувалися поезії Івана Багряного (справж. Лозов'ягін), Харитона Бородая (псевд. Ярема Байрак), Юрія Буряківця, Олекси Веретенченка, Всеволода Бояренка, Олекси Гай-Головка (під псевд. О. Гай), Миколи Голубця, Святослава Гординського, Михайла Драй-Хмари (справж. Драй), Михайла Дяченка, Сергія Жука, Миколи Зерова, Петра Карманського, Івана Коваліва, Олександра Коржа, Юрія Косача, Уляни Кравченко (справж. Юлія Шнайдер), Анатолія Курдидика, Сергія Кушніренка, Галі Мазуренко (справж. Боголюбова), Івана Майстренка, Євгена Маланюка, Богдана Нижанківського, Дмитра Николишина, Михайла Ореста (справж. Зеров), Тодося Осьмачки, Василя Пачовського, Леоніда Полтави (справж. Пархомович), Олени Пчілки (справж. Ольга Косач), Володимира Самійленка, Володимира Скорупського, Яра Славутича (справж. Григорій Жученко), Івана Смолія, Максима Танка (справж. Євген Скурко), Остапа Тарнавського, Василя Чапленка, Леоніда Чернова-Малошийченка, Євгена Яворівського.

Прозові твори репрезентували Олександр Білосвіт, Василь Гірний, Іван Головацький, Степан Гора, Докія Гуменна, Євген Деслав (справж. Слабченко), Майк Йогансен (справж. ім'я Михайло), Василь Кархут, Іван Керницький, Іван Ковалів, Наталена Королева, Юрій Косач, Григорій Костюк, Володимир Куліш, Галина Лашенко, Богдан Ліден, Денис Лукіянович, Аркадій Любченко, Устим Отава, Йосип Позичанюк, Роман Ромен (справж. Петро Шатун), Василь Софронів, Марія Струтинська (під псевд. Віра Марська), Гліб Східний (справж. Сірко), Юліан Тарнович (псевд. Юліан Бескид), Іван Шкварко, Марія Цуканова. Також на шпальтах «Наших Днів» друкувалися п'єси Костя Гупала, Василя Кархута, Миколи Куліша, Сергія Ледянського, Северина Паньківського, Євгена Плужника.

Публіцистика у виданні представлена фейлетонами, сатиричними творами, есеями, нарисами і репортажами Володимира Дзіся, Василя Кархута, Івана Керницького, Юрія Косача, Галі

Левицької, Григора Лужницького, Н. Марійського⁵, Богдана Осадчука, Леоніда Перфецького, Мирослава Семчишина, Івана Смолія, Ганни Степової, Антоніни Струтинської, Марії Струтинської, Зенона Тарнавського, Мирослава Шлемкевича. Досі цікавими (навіть для сучасного читача) залишаються подорожні і красзнавчі нариси Євгена Деслава, Бориса Ольхівського, Євгена Онацького, Богдана Осадчука, Михайла Острроверхи, Софії Парфанович.

Окрім того, редакція вмішувала спогади відомих українських громадсько-культурних діячів – Володимира Бірчака, Олекси Гай-Головка, Олени Кисілевської, Наталени Королеви, Володимира Куліша, Галі Левицької, Івана Липи, Аркадія Любченка, Северина Паньківського, Ольги Роздольської, Василя Сімовича, Ганни Чикаленко-Келлер.

У березні 1944 р. працівники редакцій часописів «Українського Видавництва» евакуювалися на Лемківщину, до с. Жегестова коло Криниці (тепер – Республіка Польща). Останнє (4–5-те) наявне число мало датування квітнем–травнем того ж року. Відомо, що були підготовлені матеріали до ще одного числа «Наших Днів», датованого липнем 1944 р., і що М. Струтинська їздила до Львова його «ламати». Ймовірно, воно так і не було надруковано. Як потім із сумом згадувала редакторка, це «був лебединий спів не тільки журналу, але і всього короткого й бурхливого періоду, що сколихнув спокійне плесо нашої галицької провінції» (Струтинська, 1961, с. 45).

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що, попри нетривале існування, журнал «Наші Дні» справді відіграв вагомий роль у формуванні і розвитку українського культурного життя Галичини під час Другої світової війни. Фактично, був єдиним часописом такого спрямування на той час. Публікації видання внесли свіжий струмінь у поступ української літературно-мистецької критики та значно пожвавили загальний культурний простір окупованого Львова. Більше того, видання також дбало за розвиток науки, віддаючи свої сторінки для друку розвідок українських вчених. Саме завдяки появі «Наших Днів», незважаючи на «проблематичну стабільність», яку переживало місто під німецькою військовою окупацією, щоденні побутові труднощі, «культурний Львів

⁵ Ймовірно, це псевдонім, але розкрити його не вдалося.

начебто почав оживати» і на короткий час знову став «епіцентром і речником українства» (Семчишин, 1998, с. 117).

С. Гординський стверджував, що більше ні у Львові, ні навіть на теренах всієї України не було «такого всебічного журналу з таким культурним рівнем», адже неймовірно великий (навіть за сучасними мірками) наклад часопису (15 000–18 000 пр.) (Головата, 2010, с. 247) розлітався за 3–4 дні. Щоправда, частина накладу передавалася на схід України, дивовижно долаючи всі німецькі перепони, «і там журнал читано “від дошки до дошки”, доки не залишилися від нього клапті паперу» (Гординський, 1962, с. 126).

Підкреслимо, що таку популярність часопису серед читачів засвідчували як вдало обрана редакційна політика, так і потужний авторський колектив, в якому у блискучому творчому тандемі поєдналися галичани і наддніпрянці. Попри цензуру, на шпальти «Наших Днів» виносилися важливі культурологічні дискурси, видання слугувало своєрідною трибуною для української творчої інтелігенції. Як влучно зауважила редакторка М. Струтинська, «цей журнал при всіх своїх недоліках, що він мав і мусів мати в такі часи, відбивав назагал все, що діялося тоді в українській літературі, мистецтві, театральному житті та музиці, а подекуди і в діяльній науці» (Струтинська, 1961, с. 37). Сьогодні маємо віддати належне тим людям, які в умовах окупації і постійного тиску спромоглися видавати український літературно-мистецький часопис високого рівня.

Література

Антонюк, Н. В. (1993). До історії літературно-мистецького часопису «Наші дні» (1941–1944 рр.). *Українська періодика: історія і сучасність*: тези доп. і повід. Всеукр. наук.-теорет. конф. (9–10 грудня 1993 р.), 87–90. Львів.

Антонюк, Н. В. (1997). *Українське життя в «Генеральній Губернії» (1939–1944 рр.): за матеріалами періодичної преси*. Львів.

Брайлян, Н. (2023). *Приховані імена*: словник псевдонімів українських авторів XIX–XXI ст. Львів.

Від редакції (1941). *Наші Дні, I*, 1. Львів.

Волошин, Л. (2021, 11 лют.). Культурно-мистецьке життя Львова у роки німецької окупації. *Zbrucʹ*. Львів. <https://zbruc.eu/node/103234>

Гдакович, М. С. (2023). «Ліві» пошуки нових шляхів: авангардні і радянсько-фільські літературні видання 20-х рр. на західноукраїнських землях. *Вчені за-*

писки ТНУ імені В. І. Вернадського. Сер.: Філологія. Журналістика, т. 34(73), № 1, ч. 2, 212–217. Київ. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.1.2/34>

Головата, Л. (2010). «Українське видавництво» у Кракові–Львові, 1939–1945: бібліогр. довід. Т. 1: Книжки й аркушеві видання. Київ: Критика.

Головата, Л. В. (2014). *Український легальний видавничий рух Центрально-Східної Європи 1939–1945*: дис. ... д-ра іст. наук. Київ. https://shron1.chtyvo.org.ua/Holovata_Larysa/Ukrainskyi_lehalnyi_vydavnychy_i_rukh_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy_1939-1945.pdf

Голубець, М. (1941). За розбудову української культури. Промова Голови на відкритті Літературно-мистецького Клубу. *Наші Дні*, 1. 1. Львів.

Гордінський, С. (1962). Лист до редакції. *Сучасність*, 2(14), 126–127. Мюнхен.

Дей, О. І. (1969). *Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI–XX ст.)*. Київ: Наукова думка/

Дроздовська, О. (2022). Українська повітова преса Галичини 1918–1919 рр. як хронікер життя в умовах війни. *Соціальні комунікації у становленні та розвитку української державности та громадянського суспільства. Стратегієми, наративи, технології та смисли*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 32–37. Запоріжжя. <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/17549/0052394.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=33>

Еппель, В. (1999). *Нові матеріали до словника українських псевдонімів*. Київ.

Комариця, М. (2023). Науковий контент тижневика «Неділя» (1911–1912 рр.). *Пресознавство / Press Studies*, 3, 29–52. Львів. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-3-2>

Костюк, Г. (1998). *Зустрічі і прощання*: спогади. Т. 2. Едмонтон; Торонто.

Курилишин, К. (2007). *Українська легальна преса періоду німецької окупації (1939–1944 рр.)*: іст.-бібліогр. дослідж. Т. 2: Н–Я. Львів.

Луцький, О. І. (1994). Періодика «Українського видавництва». *Українська періодика: історія і сучасність*: тези доп. і повід. Всеукр. наук.-теорет. конф. 21–22 груд. 1994 р., 62–66. Львів.

Наконечна, З. (2023). Газета «Новий Час» (1921–1939 рр.) про театральне життя Галичини. *Пресознавство / Press Studies*, 2, 163–173. Львів. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-2-9>

Офіцинський, В. (2001). *Дистрикт Галичина (1941–1944)*: іст.-політ. нарис. Ужгород.

Семчишин, М. (1998) *З книги Лева: Український Львів двадцятих–сорокових років*: спомини. Львів.

Середа, О. (2023). *У полоні арту: українська мистецька преса Галичини міжвоєнного двадцятиліття*: монографія. Львів.

Снісарчук, Л. (2022). Тематико-типологічні моделі української літературної преси в Галичині 1848–1870 рр. *Галичина: література і культурно-історичні основи*. 1, 96–110. Дрогобич. <https://doi.org/10.24919/2786-6963.1.2022.268789>

Струтинська, М. (1961). Літературно-мистецький Львів крізь призму журналу «Наші дні». *Сучасність*, 10, 37–45. Мюнхен.

Тарнавський, О. (2013). *Літературний Львів 1939–1944*: Спомини. Львів: Піраміда.

Терещук, О. (2023). Моральні вектори виховання молоді у галицькій педагогічній пресі кінця XIX ст. *Пресознавство / Press Studies*, 2, 187–205. Львів. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-2-11>

References

Antoniuk, N. V. (1993). Do istorii literaturno-mystetskoho chasopysu «Nashi dni» (1941–1944 rr.) [To the history of the literary and artistic magazine «Nashi dni» (1941–1944)]. *Ukrainska periodyka: istoriya i suchasnist: tezy dop. i povid. Vseukr. nauk.-teoret. konf. (9–10 hrudnia 1993 r.)*, 87–90. Lviv [in Ukrainian].

Antoniuk, N. V. (1997). *Ukrainske zhyttia v «Heneralniy Hubernii» (1939–1944 rr.): za materialamy periodychnoi presy* [Ukrainian life in the General Government (1939–1944): according to the materials of the periodical press]. Lviv [in Ukrainian].

Braylian, N. (2023). *Prykhovani imena: slovnyk psevdonimiv ukrainskykh avtoriv XIX–XXI st.* [The hidden names: a dictionary of Ukrainian authors's pseudonyms of the 19th-21st centuries]. Lviv [in Ukrainian].

Dei, O. I. (1969). *Slovnyk ukrainskykh psevdonimiv ta kryptonimiv (XVI–XX st.)* [Dictionary of Ukrainian pseudonyms and cryptonyms (XVI–XX centuries)]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

Drozдовska, O. (2022). *Ukrainska povitova presa Halychyny 1918–1919 rr. yak khroniker zhyttia v umovakh viyny* [The Ukrainian regional press of Galicia 1918–1919 as a chronicler of life in wartime conditions]. *Sotsialni komunikatsii u stanovlenni ta rozvytku ukrainskoi derzhavnosti ta hromadianskoho suspilstva. Stratehemy, naratyvy, tekhnolohii ta smysly: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf.*, 32–37. Zaporizhzhia <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/17549/0052394.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=33> [in Ukrainian].

Eppel, V. (1999). *Novi materialy do slovnyka ukrainskykh psevdonimiv* [New materials for the dictionary of Ukrainian pseudonyms]. Kyiv [in Ukrainian].

Hdakovych, M. S. (2023). «Livi» poshuky novykh shliakhiv: avanharni i radianofilski literaturni vydannia 20-kh rr. na zakhidnoukrainskykh zemliakh [«Left» search for new paths: avant-garde and Sovieto-phile literary periodicals of the 1920s on Western Ukrainian lands]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Ser.: Filolohiya. Zhurnalistyka, t. 34(73), № 1, ch. 2, 212–217. Kyiv. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.1.2/34> [in Ukrainian].

Holovata, L. (2010). *«Ukrainske vydanystvo» u Krakovi–Lvovi, 1939–1945* [Ukrainian Publishing House in Kraków–Lviv, 1939–1945]: bibliohr. dovid. T. 1: Knyzhky y arkushevi vydannia. Kyiv: Krytyka [in Ukrainian].

Holovata, L. V. (2014). *Ukrainskyi lehalnyi vydavnychiy rukh Tsentralno-Skhidnoi Yevropy 1939–1945* [The Ukrainian legal publishing movement of Cent-

ral and Eastern Europe 1939–1945]: dys. ... d-ra ist. nauk. Kyiv. https://shron1.chtyvo.org.ua/Holovata_Larysa/Ukrainskyi_lehalnyi_vydavnychi_ruk_h_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy_1939-1945.pdf? [in Ukrainian].

Holubets, M. (1941). Za rozbudovu ukrainskoi kultury. Promova Holovy na vidkrytti Literaturno-mystetskoho Klubu [For the development of Ukrainian culture. Chairman's speech at the opening of the Literary and Art Club]. *Nashi Dni*, 1. 1. Lviv [in Ukrainian].

Hordynskyi, S. (1962). Lyst do redaktsii [Letter to the editor]. *Suchasnist*, 2(14), 126–127. Miunkhen.

Komarytsia, M. (2023). Naukovyi kontent tyzhnevnyka «Nedilia» (1911–1912 rr.) [Scientific content of the «Nedilia» weekly (1911–1912)]. *Presoznavstvo / Press Studies*, 3, 29–52. Lviv. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-3-2> [in Ukrainian].

Kostiuk, H. (1998). *Zustrichi i proshchannia* [Meetings and farewells]: spohady. T. 2. Edmonton; Toronto.

Kurylyshyn, K. (2007). *Ukrainska lehalna presa periodu nimetskoj okupatsii (1939–1944 rr.)* [The Ukrainian legal press during the German occupation period (1939–1944)]: ist.-bibliohr. doslidzh. T. 2: N–Ia. Lviv [in Ukrainian].

Lutskyi, O. I. (1994). Periodyka «Ukrainskoho vydavnytstva» [Ukrainian Publishing House's periodicals]. *Ukrainska periodyka: istoriya i suchasnist: tezy dop. i povid. Vseukr. nauk.-teoret. konf. 21–22 hrud. 1994 r.*, 62–66. Lviv [in Ukrainian].

Nakonechna, Z. (2023). Hazeta «Novyi Chas» (1921–1939 rr.) pro teatralne zhyttia Halychyny [«Novyi Chas» newspaper (1921–1939) about the Galicia theatrical life]. *Presoznavstvo / Press Studies*, 2, 163–173. Lviv. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-2-9> [in Ukrainian].

Ofitsynskyi, V. (2001). *Dystrykt Halychyna (1941–1944)* [The District of Galicia (1941–1944)]: ist.-polit. narys. Uzhhorod [in Ukrainian].

Semchyshyn, M. (1998) *Z knyhy Leva: Ukrainskyi Lviv dvadtsiatykh–sороkovykh rokiv* [From Lev's book: Ukrainian Lviv of the Twenties and Forties]: spomyny. Lviv [in Ukrainian].

Sereda, O. (2023). *U poloni artu: ukrainska mystetska presa Halychyny mizh-voyennoho dvadtsiatyllittia* [Captive to art: The Ukrainian art press of Galicia in the interwar period]: monohrafiya. Lviv [in Ukrainian].

Snitsarchuk, L. (2022). Tematyko-typolohichni modeli ukrainskoi literaturnoi presy v Halychyni 1848–1870 rr. [Thematic and typological models of Ukrainian literary press in Galicia, 1848–1870]. *Halychyna: literatura i kulturno-istorychni osnovy*. 1, 96–110. Drohobych. <https://doi.org/10.24919/2786-6963.1.2022.268789> [in Ukrainian].

Strutynska, M. (1961). Literaturno-mystetskyi Lviv kriz pryzmu zhurnala «Nashi dni» [Literary and artistic Lviv through the prism of the magazine «Nashi dni»]. *Suchasnist*, 10, 37–45. Miunkhen [in Ukrainian].

Tarnavskyi, O. (2013). *Literaturnyi Lviv 1939–1944* [Literary Lviv 1939–1944]: Spomyny. Lviv: Piramida.

Tereshchuk, O. (2023). Moralni vektory vykhovannia molodi u halytskiy pedahohichniy presi kintsia XIX st. [The vectors of moral upbringing of youth in the pedagogical press of Galicia in late of the 19th century]. *Presoznavstvo / Press Studies*, 2, 187–205. Lviv. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-2-11> [in Ukrainian].

Vid redaktsii [From the editorial office]. (1941). *Nashi Dni*, 1, 1. Lviv [in Ukrainian].

Voloshyn, L. (2021, 11 liut.). Kulturno-mystetske zhyttia Lvova u roky nimetskoj okupatsii [Lviv cultural and artistic life during the German occupation]. *Zbruč*. Lviv. <https://zbruc.eu/node/103234> [in Ukrainian].

Oksana Sereda

PhD in Social Communications,
Senior Researcher of the Research Institute for Press Studies
Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv
(Lviv, Ukraine)
siania@i.ua

THE MAGAZINE «NASHI DNI» (1941–1944): CHRONICLE OF UKRAINIAN CULTURAL LIFE UNDER OCCUPATION

The peculiarities of the functioning of the Ukrainian literary and artistic magazine «Nashi Dni» during the German occupation have been studied and its editorial and publishing policy in the conditions of censorship repression and limited information opportunities has been analyzed. **The purpose** of the article was to reconstruct the history of the magazine's appearance, to characterize the composition of its editorial board, the duties of the editors, to reveal the pseudonyms and cryptonyms of the periodical's employees. To this end, a number of **tasks** were completed – the memories of direct participants in the Ukrainian press publishing process of 1941–1944 were found and processed; a thorough analysis of the publication's content was carried out in order to identify all its employees and contributors; dictionaries of hidden names were reviewed in order to reveal the pseudonyms and cryptonyms of the authors. The research is **relevant** because the magazine «Nashi Dni» has been studied by researchers only in terms of its thematic content and as a source of information about Ukrainian cultural life under the conditions of German occupation. **The novelty** of the article lies in the fact that, thanks to a thorough study of the sources, it was possible to highlight the history of the magazine, look behind the editorial scenes and outline the duties of the editors of the

publication, introduce a number of pseudonyms and cryptonyms into scientific circulation. General scientific (analysis, synthesis, induction, deduction) and special (biographical) methods were used to achieve the tasks of this investigation.

The magazine «Nashi Dni» was published in Lviv on December 1, 1941 under the auspices of the Ukrainian Publishing House of Periodicals and Magazines for the Galicia District (later transferred to the Ukrainian Publishing House) and had the goal of «creating literature and art for the Nation». The editorial board was initially headed by Osyp Bodnarovych, then by Ivan Nimchuk, the responsible editors were Maria Strutynska and Antonina Strutynska. The editorial board also included Svyatoslav Gordynskyi, Vasyl Simovych, Ostap Tarnavskyi and Mykola Shlemkevych. A total of 30 issues were published, the last, issue 4/5, dated April–May 1944. It has been concluded that the magazine played a decisive role in the restoration and formation of the Ukrainian cultural space of Galicia under the conditions of occupation and managed to rally around itself creative Ukrainians from both sides of the Zbruch River.

Keywords: «Nashi Dni», magazine, editorial office, pseudonym, literary and artistic life, German occupation.